

זה היה העולם הזה שהיה

לפני 25 שנה

גליון "העולם הזה", שראה אור השבוע לפני 25 שנה בדיוק, הקדיש כתבת-שער לפרשה שהסעירה את ישראל, כאשר אם נמשה את ילדה. תחת הכותרת, "מצאתי ילדה בחדר-המדרגות" סיפר המוציא, שמאל רויס, את סיפורו. לצד סיפור זה הובא סיפור של האב, רינה לוקאס, "מדוע הפקרתי את בתי?" רשימת ניכורי משפט עמם בן-גוריון הוגשה לקוראי השבועון לקראת פסק-הדין במשפט, שבו הוטל דופי ביושרה של מישל טרת ישראל. עורך השבועון המשיך בפירודת ספורותיו, אירופה 1957. הפעם, תחת הכותרת, "מטני עברי המסך", הביא את סיפוריה של העיר כרלין התצוויה.

תחת הכותרת, "אדום נגד האקו" הובא ראשית סיפור השכיחה של פועלי "אתא" כחיפה, שהרעשה את הציבור. מדור הספורים של השבועון הוקדש לשחיתויות ולקנטיות על מגרש הכדורגל בארץ. בשער הגליון: התינוקת אילנה לוקאס, שהוסקרה על-ידי אמה.

ישראל בר מנתח עבוד בן-גוריון את "מיבצע סיני"

אפריים דינר מורד במפ"ם * אצי"ג על משה שמיר

השנים מהר
עיתון הנושג על ראס אור דמסח זה בזה
מי רוצה ילדה זו?

התינוקת
שהוסקרה
במרחב

הבית והבית סביבתו ידועים על פועליו וזאת א צאצא
שחיתות וקנטיות על מגרש הכדורגל

"העולם הזה" 1022
תאריך: 15.5.1957

בן הפרופסור. הקול שעורר את כל ההדים האלה היה קולם של שני חברי מפ"ם. בעלי שם ומעמד במפלגתם. הראי שון היה צבר בן 33. אפריים ריינר, בנו של פרופסור בטכניון, חניך מוסד משמר העמק ולשעבר קצין בכיר בצה"ל. ריינר הוא מרכז טבעי לכוחות הצעירים הגדולים במשקי השומר-הצעיר, נחשב לאחד הכוחות העולים במפלגה, המת רחקים יותר ויותר מעסקניה השמרנים, המרוצים מעצמם.

שותפו היה חברו במשק גן-שמואל, עסקן מפ"ם שמחה פלפן (42), יליד גר-מניה, המטפל מטעם המפלגה בענייני הערבים. פלפן הוא מוכיר, האגודה הי יהודי-הערבית, שהוקמה על-ידי מפ"ם בתרועות חוצרה, המשיכה את פעולתה בקול ענות חלושה, אחרי שנתברר כי מנהיגי מפ"ם אינם מוכנים להרשות שום פעולה העשויה להרגיז את מפא"י ולגרור פירוד בקואליציה.

קריאת-התיגר של השותפות ריינר-פלפן לבשה צורה של הנחות לעיון ול-ביור. תמצית ההנחות: אין תיקולה לקיום ישראל אלא תוך השתלבות במרחב. גלולה בורה, בניגוד להצהרות רשמיות, לא התכוונה (מערכת סיני) להקדים התקפה מצרית קרובה, אלא בעיקר למנוע הסדר בינלאומי בלתי רצוי, קבעו ההנחות. המדיניות הכללית של הממשלה היתה להתנגד למהווי השיחור של עמי אסיה ואפריקה, לעזור לאימפריאליזם הי מערבי ולדכא את המיעוט הערבי בארץ.

מאחר שכל זה נאמר נגד ממשלה ש מפ"ם עצמה חברה ושותפה בה, היתה זו גלולה מרה לבלוע. לא יותר קלות לבליעה היו הדרישות המעשיות של ההנחות: בי טול המימשל הצבאי, שיויון זכויות אזרחי ולאומי לערבים בישראל, הכללת היישובים הערביים בתוכניות הפיתוח, מיפעל ליישוב העקורים הערבים בישראל, קלי טת חלק מן הפלטיים הערבים ויישובם, חתימה לאחדות כלכלית בין ישראל וירדן — כל זה כהקדמה לשלומה של ישראל במרחב.

מנהיגי מפ"ם הודעו, בעיקר בגלל הנסיון להשמיען בניגוד לרצון ההנהגה, כי מזה שנים הפכה מפ"ם יותר ויותר למיפלגת תוספת-היוקר.

מי שמרת ישראל נגד פועלי "אתא"

פועלי אתא, שנמנה עם משמרת השוטבים אשר ניצבה ליד חנות החברה בחיפה, מובל על-ידי שוטרים אל חדר-המדרגות, ששימש חדר-מעצר זמני. השוטרים לא הסתירו את אהדתם לשוטבי בית-החרושת אתא, אך נאלצו למלא אחרי הפקודות שקיבלו.

מפלגות הדים חוקים

העמודים המעטים, מודפסים במכונת הכפלה, עוררו עניין כללי בין חברי המי שקיים המוכתרים שזכו לקבלם. הם ידעו כי הם מכילים חומר-נפץ, כי היה בהם לפוצץ לרסיסים את הקולקטיביות הרעי-יונית, שהיא אבן-הפינה בבניין השומר-הצעיר.

כמה שבועות לפני כן עורר אותו חומר את אותה חרדה במערכת הדים, רבעון הקיבוץ-הארצי, המוקדש לביורורים פני-מיים, המפקחים הפוליטיים של הרבעון ראו את החומר כשהוא כבר מסודר ומוכן להדפסה. הם הטילו וטו, עיכבו את הופי-עת הגליון. אולם בעלי החומר לא שתקו. כאשר אחוז באמצעי הקיצוני של שיגור החומר ישר לחברי המשקים, נכנעה מערכת הדים. גליון שהיה צריך להופיע באחד באפריל, יצא סוף-סוף לאור בראשית מאי. הוא הכיל את החומר המסוכן. גם אחרי הופעתו הוסיף המאמר ב-הדים לעורר הדים מזורמים. על המשמרת ביטאון מפ"ם, התעלם ממנו לגמרי. תחת זאת הופיע בהרחבה דווקא מעל-עמודי ביטאון מקי קול העם.

את ההיפך, המנהיג המצרי, שגירש ללא קרב את הצבאות של שתי מעצמות ואת צה"ל, נשאר גיבור בעיני האיש הפשוט. גם הטענה השלישית מפוקפקת. המיצ-ריים פתוחים כל עוד כוחות האו"ם חונים בארץ. איש אינו יכול לדעת מה יקרה למחרת יום הוצאת כוחות אלה.

"אני... אני... אני..." בעיני בן-גוריון יש ערך רב למה שתכתוב עליו ההיסטוריה, לכן מיהר ראש-הממשלה לכ-תוב אותה בעצמו, כדי להיות בטוח ש-איש לא יגנוב ממנו את זכותו ההיסטורי-רית. הוא קובע בפירוט: "על אף ההתי-פאריות של עסקנים ודברנים שונים ב-כנסת ובמקומות אחרים, לא היה איש רעיון של מסע בסיני."

לכל אורך החוברת ההדגשה היא אי-שית. "לשם מה יזמתי... מדוע הייתי בעד... דחיתי... התנגדתי..." הצעות פרץ ברני-שטיין הציוני-כללי היו, "טירוף הדעת", דברי מנחם בגין, "דברי הבאי". כמו בכל מעשי בן-גוריון וקבוצת מנהי-ליו בחודשים האחרונים, משתקף בחוברת פחד מזור מפני זעם ההמונים על הנסיגה הגדולה. מפני שזעם זה אינו קיים כלל מחוץ לדימויו של כמה עסקני-מיפלגות ויועצי בן-גוריון, היתה חוברת זו, בסיוגן זה, מיותרת לחלוטין. ההיסטוריה חתרה בכוא היום את דינה של "המלכות השלי-שית" בת 24 השעות ללא עזרה מן החוץ.

העם

חורבן בית שלישי

ידידו הזמנים אשר ניסעו לנו הם מגילה עם שבועה חותמים. הן אשר לו רוח-הזמנים תקראו אינו אלא רוח אותם אדונים, אשר בו, כבראי, ישתקפו הזמנים... (גתה / פאוסט)

הגנרל לונדורף, המצביא הגרמני במילי-חמת-העולם הראשונה, נשאל פעם מה היתה תוכניתו ערב קרבי-ההכרעה של טאננברג, "אדוני", השיב הגנרל בשקט, "תחילה סיימתי את הקרב, רק אחר-כך ישבתי וחיברתי את התוכנית שלו."

בישראל אין אנשים כליכך גלויי-לב. אולם השיטה הנהוגה בישראל לגבי כתיבת ההיסטוריה היא זהה. היא מבוססת על חוכמתו של הצלף הירוד את כדוריו לעבר לוחמה-מטרה, מצייר אחרי כן את העיגולים מסביב לפגיעות.

היתרון של שיטה זו: בעליה אינם יכיר לים טעות לעולם. כמו האפיפיור הרומאי, הם צודקים תמיד.

האיש שאינו מועה. השבוע יצא דויד בן-גוריון להסביר את מגמות מיבצע סיני. הוא עשה זאת באמצעות מאמר מקיף של היסטוריונו הפרטי, סגן-אלוף ישראל בר, ובאמצעות חוברת שכתב בעצמו.

המסקנות של שתי יצירות-המופת: הר מיבצע התכוון להשיג בדיוק את אשר קיווה בן-גוריון להשיג. הדמיון בחוברת בין כוונות בן-גוריון לפני חצי שנה ובין המצב המדיני השבוע כליכך שלם. שאפי-שר להסבירו רק בפעולת מוח גאוני ובר-עזרה מן השמיים.

הודה בן-גוריון, בענותנות האופיינית לו: "הדברים התפתחו בדיוק כפי ש-שיערתי והיגדתי לממשלה (ערב המיב-צע)". ראש-הממשלה שכן לחלוטין את סקודת-היום ההיסטורית שלו על הקמת "מלכות שלישית" ואת הכרונית המצלי-צלות על גבולות המדינה מ,דן ועד יוטי-בת", את עשרות ההכרזות שלעולם לא ניסוג.

הבית השלישי נחרב במשיכת-קולקסמוס. תחתיו באו מטרות הרבה יותר צנועות. לדברי בן-גוריון לא היו לא מעולם מטרות אחרות.

שדוש מטרות צנועות. לפי ההש-קה הצנועה של חודש מאי 1957 היו שלוש המטרות הצנועות של המיבצע:

- לשבור (את) כוחו הצבאי של עבד אל-נאצר, ולבער את קיני הפידיאיון.
- להנמיך (את) קומתו של עבד אל-נאצר.

לפרוץ (את) המעבר במיצרי אילת. בן-גוריון אינו עונה על שתי הטענות נגד הנקודה הראשונה: כי המצרים לא תיכננו שום התקפה צבאית קרובה, ולא היו מסוגלים לכך, וכי הצבא המצרי יכול לתקן את הנזקים שנגרמו לו תוך שנה-שנתיים. הטענה לגבי ביעור הפידיאיון אמנם טובה כרעה, אך ספק אם תישאר נכונה בעוד זמן קצר.

שאלה גדולה היא אם דמותו של עבד אל-נאצר באמת הונמכה בעיני ההמונים במרחב הערבי. משקפים זרים טוענים

אנשים

- המשורר אורי צבי גרינברג, על הסופר משה שמיר: "אני רואה בכל בשר דם — מלך, ואילו הוא רואה בכל מלך — בשר ודם."
- שר-הדואר ד"ר יוסף בורה, בי שיחה עם עיתונאים באירלנד: "תעלת סואץ היא עורק ראשי של העולם שלקה בהסתידות, אשר לשם הרחקתה נחוץ טיפול רפואי."
- אלוף חיים לסקוב, כשנשאל על-ידי כתב ניו-יורק הראלד טריביון באילו אמצעים תאחז ישראל כדי להבטיח כי מיפץ אילת ישאר פתוח לאוניות ישר-אליות: "באמצעים רוחניים וגופניים."
- מנהל אתא האנס מילר, עם פרוץ השביחה במיפעלו: "מפעל העובד בהפסי-דים אינו מפסיד כשאינו עובד."
- כיום מנכ"ל בנק הפועלים, ובעבר מנהל חברת הטובדים.
- מאוחר יותר מייסד הירחון ניר-אוטלוק.